माणमङ्गिरःप्रवरसुतमपश्यन्। अथ तदनमनवद्य-लक्षणमवमृश्य भर्तृकर्म्मनिष्पत्तिं मन्यमानावद्धा रण-मया चण्डिकाम्टङ्गसुपतिन्युर्सदा विकसितवदनाः। अथ पशयन्तं स्वविधिनाभिषिच्याहतेन वाससाच्छाद्य-भूषणानुलेपस्रक्ताम्बूलादितिलकादिभिरुपस्कृतं भुञ्जन्तं भूपदीपमाल्यलाजकिसलयाङ्कुरफलोपहारोपेतया दैव-सर्वस्वया महता गीतस्तुतिमृदङ्गपणवघोषेण च पुरुषपशुं भद्रकाल्याः पुरत उपवेशयामासुः। अथ हृष्ट-राजपतिः पुरुषपशोरङ्गगासवेन देवीं भद्रकालीं यज्ञ-भाषसदभिमन्त्रितमसिमतिकरालनिशितमुपादाय। इति तेषां हृष्टानां रजस्तमःप्रकृतीनां धनमदरजउत्-क्षिप्तमनसां भगवत्कलाधीरकुलं कदर्थीकृत्योत्पथेन स्वैरं विहरतां हिंसाविहाराणां कर्म्मातिदारुणं यद् ब्रह्मभूतस्य साक्षाद्ब्रह्मर्षिसुतस्य निर्वैरस्य सर्वभूतसु-हृदः सुनायामप्यननुमतमात्मजनं तदुपलभ्य ब्रह्मतेजसा-ऽतिदुर्विषहेण दन्दह्यमानेन वपुषा सहसोच्चचाट सैव देवी भद्रकाली। भृशमसमरोषावेशरभसविलसि-तभ्रुकुटिविटपकुटिलदंष्ट्राकरालकराटोपातिभयानकवदना हन्तुकामैवेदं महाहृदयमतिसंरम्भेण पिशङ्गी तत उत्पत्य पापीयसां दुष्टानां तेनैवासिना विहृत्य-शीर्षाणि गलात् स्वयमवसृगासवमत्युष्णं सह गणेन नि-पीयातिपानमदविह्वलोच्चैस्तरां स्वपार्षदैः सह जगौ ननर्त्त च विजहार च शिरःकन्दुकलीलया। एवमेव खलु महदभिचारातिक्रमः कर्तुस्तत्रैवात्मने फलति। न वा एतद्विष्णुदत्त! महदद्भुतं यदसंभ्रमः स्वशिरश्छेदे आपतितेऽपि विमुक्तदेहाद्यात्मभावसुदृढहृदयग्रन्थीनां सर्व-सत्त्वसुहृदात्मनां निर्वैराणां साक्षाद्भगवताऽनिमिषाऽरि-वरायुधेनाप्रमत्तेन तैस्तैर्भावैरभिरक्ष्यमाणानां तत्पदमूल-मकुतश्चिद्भयमुपसृतानां भागवतपरमहंसानाम्"। ९अ० "अथ सिन्धुसौवीरपतेरङ्गगणस्य व्रजतस्तुमत्याम्तटे तत्कुलपतिना शिबिकावाहपुरुषान्वेषणसमये दैवेनोप-सादितः स द्विजवरउपलब्धः। एष पीवानसंहननाङ्गो-गोखरवद्दुरं वोढुमलमिति पूर्वविष्टिमृष्टहीतैः सह गृहीतः प्रसभमतदर्हवाह शिबिकां स महानुभावः! यदा हि द्विजवरस्तेषुमात्रावलोकानुगतेन समाहिता पुरुषगतिस्तदा विषमगतां स्वशिबिकां रङ्गगण उपधार्य पुरुषानधिवहत आह। हे दोढारः माध्वतिक्रा-मत किमिति विषमसृजते यानमिति?। अथ ते ईश्वर-वचः सोपालम्भमुपाकर्ण्य उपायाकुरीयाच्छङ्कित-मनसस्तं विज्ञापयां बभूवुः। न वयं नरदेव! प्रमत्ता भवन्नियमानुपथाः साध्वेव वहामः। अयमसुनैव नि-युक्तोऽपि न हृतं वृजति नानेन सह वोढुं सह वयं पारया-मदृति। सांसर्गिकोदोष एव नूनमेकस्यापि सर्वेषां संसर्गिणां भवितुमर्हतीति निश्चित्य निशम्य क्षपणवचो राजा रङ्गगण उपासितदृढोऽपि निसर्गेण बलात्कृत-दैवदुर्वितमन्युरविसृष्टब्रह्मतेजसं जातवेदसमिव रजसा-हृतमतिराह अहो कष्टं भ्रातर्व्यक्तसुरपरिश्रान्तो दीर्घ-मध्वानमेक जहिवान् सुचिरं नातिपीवानसंहननाङ्गो रजसा चोपहतो भवान् सखे! नो वा परएते संवहन्ति इति बहुविप्रलब्धोऽप्यविद्यया विहितद्रव्यगुणकर्म्मागमे स्वपरमकलेवरेऽवस्तुनि संस्थानविशेषे अहं ममेत्यनध्या-रोपितमिथ्याप्रत्ययो ब्रह्मभूतस्तूष्णीं शिबिकां पूर्ववद्-वाह। अथ पुनः स्वशिबिकायां विषमगतायां प्र-कुपित उवाच रङ्गगणः। किमिदमरे त्वं जीवन्मृतोमां कदर्थीकृत्य भर्तृशासनमतिचरसि। प्रमत्तस्य च ते करोमि चिकित्सां दण्डपाणिरिव जनतायाः यथा प्रकृतिं स्वां भजिष्यसीति। एवं बहुवदमभिभाषमाणं नरदेवाभिमानं रजसा तमसानुविद्धेन मदेन तिरस्कृता शेषभगवत्प्रियनिकेतं पण्डितमानिनं स भगवान् ब्राह्मणो ब्रह्मभूतः सर्वभूतसुहृदात्मा योगेश्वरचर्यायां नातिव्युत्पन्नमतिं जयमान इव विगतस्मय इदमाह। श्रीब्राह्मण उवाच। त्वयोदितं व्यक्तमविप्रलब्धं भर्तुः स मे स्यादुयदि वीर! भावः। गन्तुर्यदि स्यादधिगम्यमध्वा पीवेति राज्ञो न विदां प्रवादः। स्थौल्यं कार्शा व्याधयश्चाधयश्च क्षुत्तृड्भयं कश्चिरिच्छा जरा च। निद्रा-रतिर्मन्युरहं मदः शुचो देहेन जातस्य हि मे न सन्ति। जीवन्मृतत्वं नियमेन राजन्नाद्यन्तवद् यद्विततस्य दृष्टम्। स्वप्नाभ्यभावो ध्रुवदृष्ट! यत्र तद्वुध्यतेऽसौ-विधिकृत्ययोगः। विशेषबुद्धेर्विवरं मनाक् च पश्यामि यत्र व्यवहारतोऽन्यत्। क ईश्वरस्तत्र किमीशितव्य मथापि राजन्! करवाम किन्ते। उन्मत्तमत्तजडवत् स्वदृश्यां गतस्य मे वीर! चिकित्सितेन। अर्थः कियान् भवता शिक्षितेन स्वप्रमत्तस्य च पिष्टपेषः। श्रीशुक उवाच। एतावदनुवादपरिभाषया प्रत्युदीर्य स मुनिवर उपरमशील उपरतानात्मनिमित्त उपभोगेन कर्म्मारब्धं त्वपश्यन् राजशासनमपि तथैवोवाह। स